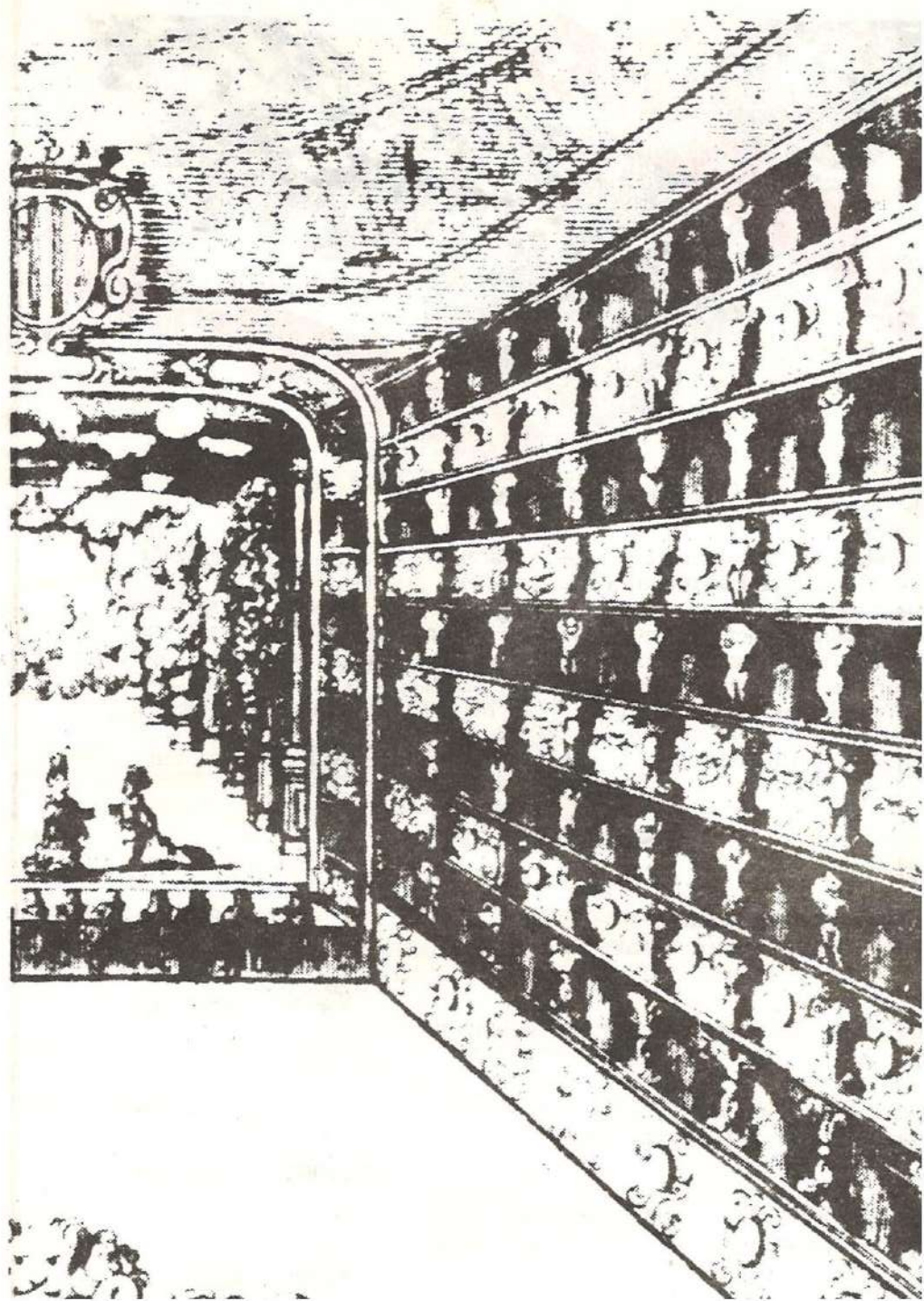

C. GOLDONI

Goldoni a reușit să epureze comedia italiană de toate impuritățile, bucurându-se de un asemenea succes încît a cucerit aproape în exclusivitate scena. Orice s-ar spune nu putem să nu recunoaștem că este înzestrat cu o mare inteligență scenică.

W. SCHLEGEL

Goldoni excelează în ușurința cu care construiește o viziune luminoasă asupra oamenilor.

BENEDETTO CROCE

Există în Goldoni o posibilă „tristețe“ (am simțit-o pretutindeni, pentru că blindețea este însoțită întotdeauna de melancolie) în definitiv în acel secol delicat, ce vibrează de bucuria de a trăi, de gentilețe și de măsură, planează o anume melancolică reculegere.

Se poate spune că raportul amoros este centrul vital al tuturor comediiilor goldoniene, ce au la bază întotdeauna o intrigă amoroasă. Dar asta n-are nici o legătură cu comedia de dragoste. Adnotațiile amoroase, de altfel, au întotdeauna o semnificație deosebită, la Goldoni, fiind în genere cinice, aproape indiferente, formale.

GIORGIO STREHLER

Mișcarea științifică și filozofică a iluminismului a avut asupra lui Goldoni o influență inconștientă, naturală : bunul simț (!) iată elementul fundamental al artei lui Goldoni.

MARIA BRANDON ALBINI

Reforma lui Goldoni constă în aceea de a fi vrut să scrie ca și Molière piese realiste, zugrăvind natura umană inteligibil chiar de la prima lectură, și de a le fi propus actorilor să le joace pur și simplu; obiectivîndu-se total, dispărînd îndărătul personajelor interpretate.

Se poate spune că Goldoni a avut intuiția naturilor contradictorii

GEORGE CĂLINESCU

Goldoni este un om al secolului al XVIII-lea. Goldoni e un om al contrapunctului. Goldoni e o rudă apropiată a muzicienilor timpului său. Goldoni nu e fotograf, ci pictorul vesel a unei lumi superficiale, obosite, senzuale și total lipsite de eroism; în tablourile sale nu apar campioni unor vicii atroce, nici modele de virtuți sublime ci femei și bărbați obișnuiți, zugrăviți adesea în manifestările lor exterioare și chiar intime. Dar sincera sa aspirație de a realiza o „ogîndă a realității închise“ l-a împiedicat de a construi comedii de caracter în manieră franceză, adică de a prezenta acel protagonist—tip, cum făcea Molière care era abstracția unui viciu multiplicat de zece mii de ori. Dimpotrivă Goldoni amestecă în fiecare comedie cit mai multe caractere pentru că așa se întîmplă și în viață, surprinzînd adesea chiar mai multe fațete ale unui singur caracter.

SILVIO RAMICCO

„De mai bine de un veac Teatrul Comic din Italia devenise un josnic subiect de dispreț pentru națiunile străine — spune Goldoni — scenele publice nu se mai vedeau decît Arlecchinate deșucheate, giugi leli prostesti și scandaloase și glume răutăcioase; povești prost născoci și desfășurate și mai prost, fără manieră, fără ordine, care în loc îndrepte viciul, așa cum este primul și cel mai nobil scop al comediei ațîțau, stîrnind risul plebei ignorante, al tineretului desfrînat și al oamnilor celor mai neciopliți, trezind în schimb plictiseala și mînia persoanelor educate și cuvințioase“... și... „m-am convins că sufletul omului se lasă mai ușor cîștigat de ce e simplu și natural decît de ce este fantastic“; recunoscînd totuși că... „eu nu sint dușman al Comediilor a so getto, ci al acelor Comici care nu au destulă pricepere pentru a le juca

...Reforma lui Goldoni luptă așadar împotriva obiceiului improvizat, pentru a da „...comedii adevărate și nu scene adunate laolaltă fără rînduială și fără regulă“, pentru că acum, după cum spune Placida în *Teatro Comico*, „Lumea s-a săturat să vadă mereu aceleași lucruri și audă mereu aceleași cuvinte, iar spectatorii știu ce-o să zică Arlecchin înainte de a căsca el gura“.

„Marea artă a poetului comic — declară Goldoni — este aceea de se apropia întru totul de Natură și de a nu se îndepărta niciodată de ea

Legătura dintre Commedia dell'Arte și Goldoni se stabilește direct în continuitate, chiar dacă prin contrast. În primul rînd, Goldoni refuză conducător care-i dusese pe primii comici, inventatori ai Măștilor, părăsirea schemelor comediei erudite, pentru a se inspira — datorită libertății improvizăției canalizate în tipurile fixe elaborate de ei — de realitatea actuală, cotidiană pe care o vedeau în jurul lor. După un interval de două secole, Goldoni reia același proces inovator și, după cum trupa „Gelosii“ aducea pe scenă hamalii bergamaști, negustorul venețian, învățatul bolognez și așa mai departe, tot astfel Goldoni construiește o tipologie socială pe baza stratificărilor din Veneția lui. În al doilea rînd, Goldoni ne-a transmis în jumătate din opera sa și mai ales în *Slugă la doi stăpîni*, esența artei improvizăției, transformată în imaginația lui creatoare într-o mărturie imbatabilă: adică, după cum Masca, prin interpretare, crea un tip bine reliefat, tot astfel Goldoni crează prin elaborarea dramaturgică natura și însușirile accentuate scenice ale tipului respectiv. În al treilea rînd, mai mult decît Molière, Goldoni învață din jocul improvizat angrenajul structurii dramatice, căruia îi va oferi o cu totul altă urzeală decît aceea uzată a genericelor și glumelor triviale.

...Goldoni face astfel un pas hotărît înainte, asimilînd și transformînd trăsăturile caracteristice ale marelui fenomen care îl precedase.

VITO PANDOLFI — „Istoria teatrului universal“ vol. I
Ed. Meridiane — 1971

Goldoni a scris pentru teatru două sute de piese: tragedii, dramă, comedii, piese de carnaval, farse, intermezzo-uri ș.a. Semnificative, și adevărat, sint comediiile. Găsim în acestea o prodigioasă varietate de situații, galerii întregi de personaje populare, spirit de observație, viu și mișcare contagioasă, dialoguri vii, limbaj pitoresc (mai ales cînd scrie în dialect venețian), în totul o cuceritoare comunicativitate prin naturalețe.

Reprezentat pentru prima oară la Mantova, în mai 1750, apoi la Veneția, în toamnă, „Mincinosul“ face parte dintre cele „16 comedii noi“ pe care Goldoni, așa cum și-a propus, le-a scris pe toate într-o singură stagiune.

Piesa a fost publicată pentru prima oară în vol. al IV-lea din ediția Bettinelli (1753) și în ediția Paperini din același an.

Tema este tradițională și autorul însuși în prefața la piesă : „L'autore a chi legge“ menționează că este „îndatorat“ față de *Mincinosul* lui Corneille. „Valorosul Pierre Corneille, — spune Goldoni — cu cea mai splendidă ingeniozitate din lume, mărturisește publicului că a creat *Mincinosul* său după modelul atribuit în Spania lui Lope de Vega, deși un alt autor spaniol (Juan Ruiz de Alarcón — autor al comediei *La verdad sospechosa*) își revendică întâietatea. Eu — declară Goldoni — cu aceeași sinceritate voi dezvălui cititorilor mei că m-am inspirat din Corneille, urmărindu-i oarecum acțiunea dar pentru cine va dori să confrunte cele două texte, va constata că după câteva scene asemănătoare, *Mincinosul* meu este destul de diferit de al celorlalți doi... Cred că i-am dat un gir mai strălucitor comediei. De asemeni l-am confruntat pe omul îndrăzneț cu altul timid pentru a-l reliefa prin contrast. Am creat protagonistului situații mult mai dificile făcându-l să se împleticească în propriile sale minciuni, care prin natura lor sînt atît de fecunde încît mai pot produce o sută, pentru că au mereu nevoie de alte minciuni pentru a se susține. Sonetul e poate lucrul cel mai amuzant din comedie iar scrisorile adresate lui Pantalone și Lelio sporesc confuzia și nehotărîrea. Toate acestea sînt inventate de mine fiind elemente suficiente pentru a-mi oferi material pentru o nouă comedie“.

Comedia are și elemente de farsă și a fost foarte apreciată de-a lungul timpului, grație vioiciunii mișcării scenice și a protagonistului ei atît de deosebit de personajele obișnuite ale autorului.

Mincinosul lui Goldoni a inspirat la rîndul său multe comedii, care i-au păstrat și titlul, scrise în Italia de : Salvioli, Lorenzi și Colombo.

Pe aceeași temă Scurati a scris o melodramă iar Nino Berrini *L'avvocato Goldoni*. În Franța Picard se va inspira din aceeași sursă pentru *Le caffè du printemps*, iar în Anglia, Foote va scrie *Liar*

MINCINOSUL REPREZINTĂ PENTRU MINE FANTEZIA

Mincinosul, reprezintă pentru mine fantezia pedepsită de o lume fără fantezie. Această lume provoacă fantezia *Mincinosului* și totodată este contaminată de ea, îndirjindu-se la rîndul ei în situațiile unui joc al fanteziei, atît de tragic, atît de comic.

O lămurire : pe servitorul Brighella l-am înlocuit cu napolitanul Pulcinella, luat din frescele venetiene ale pictorului G. D. Tiepole. Este o alegere vizuală, ce mi-a înlesnit înlocuirea unui personaj mai puțin colorat, cu un acrobat leș, arogant, pe care l-am așezat în lada cu rezucizită, prăfuită, a Comediei dell'Arte, de care Goldoni încerca să se despartă.

VLAD MUGUR

„MINCINOSUL“ PE SCENELE ROMÂNEȘTI

- 1955 — *Teatrul Dramatic—Brașov* — regizor : Mihai Pascal
 1959 — *I.A.T.C.* — regizor : Ion Șahighian
 1965 — *Teatrul Al. Davila — Pitești* — regizor : Jean Stopler
 1966 — *Teatrul de Stat — Sibiu* — regizor : Jean Stopler
 1966 — *Teatrul de Stat — Turda* — regizor : Vlad Mugur
 1966 — *Teatrul Național — Timișoara* regizor : Constantin Anatol
 1968 — *Teatrul Dramatic — Baia Mare* — regizor : Marius Popescu
 1970 — *Teatrul de Stat — Arad* — regizor : Constantin Anatol
 1971 — *Teatrul L.S. Bulandra (sala Studio)* — regizor : Sanda Manu
 1976 — *Teatrul Național Tg.-Mureș (secția română)* — regizor : Constantin Anatol

Minciuna este acea poezie care nu se demodează.

MOLIERE

Pedeapsa mincinosului nu este faptul că nimeni nu-l mai crede, ci faptul că, el, nu mai poate crede pe nimeni.

SCHAW

În viață mai contează și cine rostește adevărul,
În anumite guri pînă și adevărul devine minciună.

THOMAS MANN

Minciuna este uneori o iluminare a adevărului.

PROVERB JAPONEZ

MINCINOSUL IL BUGIARDO

CARLO GOLDONI

traducere și adaptare scenică : **Vlad Mugur**

Distribuția :

<i>Lelio</i>	— HORĂȚIU MĂLĂELE
<i>Pantalone</i>	— VIRGIL ANDRIESCU
<i>Dottor Balanzoni</i>	— MIRCEA ANDREESCU
<i>Arlecchino</i>	— FLORIN ZAMFIRESCU
<i>Pulcinella</i>	— IONEL MIHĂILESCU
<i>Ottavio</i>	— MARIAN GHENEA
<i>Florindo</i>	— MARIUS STĂNESCU
	— OANA ȘTEFĂNESCU
<i>Regizorul tehnic</i>	
<i>Comisionarul</i>	— MIRCEA CONSTANTINESCU
<i>Vizitiul</i>	
<i>Poștașul</i>	
<i>Rosaura</i>	— DIANA GHEORGHIAN
<i>Beatrice</i>	— SIMONA GĂLBENUȘĂ
<i>Colombina</i>	— CAMELIA MAXIM
<i>Cîntăreața</i>	— MIRELA DUMITRU

Regia artistică :

VLAD MUGUR

Scenografia :

LIA MANȚOC

Asistent regie :

MIRCEA CONSTANTINESCU

Coordonator tehnic :

NAE NICOLESCU

Consultant artistic :

HELMULT STÜRMER